ANIL BASILI

HAYTA

İlk Genç Timaş

Çatefayton Sokak

Doğup büyüdüğüm sokak ve çocukluğuma yapışan çilekli sakızın kokusu hep hafızamdaydı. Bir gölge gibi beni takip ediyorlardı. Yüzleşmeyi istercesine karşıma çıktıkları oluyordu. Orada, sanki içinde taş varmış gibi sımsıkı tuttuğum avucumu açmak... İşte o, her zaman kolay değildi.

Dört kardeşim, annem ve babamla Çatefayton'da yaşıyorduk. İlk duyulduğunda ismi hemen anlaşılamayan bu sokağa her gün pek çok insan geliyordu. Çoğunun ilk sorusu, sokağın isminin özel bir anlamı olup olmadığıydı. İsmini, çok uzun yıllar önce ailesiyle birlikte sokağın girişindeki mavi pencereli eski eve yerleşen faytoncu aileden alıyordu. Göçebeliklerini sona erdirdikle-

rinde bu sokağa hayat vereceklerini nereden bilebilirlerdi ki? Ancak bu sokağın asıl özelliği ismi değildi: İçinde barındırdıklarıydı. Burada yaşayanlar sanki özel olarak bir araya gelmişlerdi. Yolu bir şekilde Çatefayton'a düşenlerin gözlerinde genellikle benzer şaşkınlık ifadesi olurdu. Aceleyle geçilen sokaklardan değildi burası. Pencereleri süsleyen çiçekleri, eski Rum evleri, antikacısı, perdecisi, gevrek simitçisi, ayakkabı tamircisi, el yapımı oyuncakçısı, şerbetçisi, turşucusu, meşhur hanı... Sokağın başından sonuna kadar üzerine konuşacak farklı konular bulmak mümkündü. Yeni taşınanlardan bazılarının telaşlandığını ve bakışlarıyla bizi süzdüklerini hissederdim. Muhtemelen, "Nereden taşındık biz buraya..." diye düşünürlerdi. İlk başta onlara fazla hareketli görünüyor olabilirdik. Sessizliği sevenlere de gürültülü gelebilirdik. Biraz zaman geçirmeye başladıklarındaysa durum değişirdi. Alışmak değildi bu. Birbirimize yetecek kadar sevgimiz olduğunu fark etmekti. Balkonunda, kapı önlerinde, bakkalında, terzisinde, dondurmacısında gülüşmeler eksik olmazdı.

Rekorlar kitabına girecek uzunlukta sekseğimiz vardı. Rengi attığı için her sene tekrar tekrar tu-

runcuya boyanırdı. Sokak boyunca kaldırımlara dizilmiş taburelerde hep birileri otururdu. Geleni geçeni seyrederlerdi. Çaylar demlenir, bittiği gibi tazelenirdi. Tarihî Rum evlerinin önünde fotoğraf çektirenlerin arasına aniden tanıdık komşular karışabilirdi. Kimi yokuş yukarı koşarken kimiyse elinde çamaşır sepetiyle poz verirdi. Kendilerince hep türlü nedenleri vardı.

"Beni de mi çekmişler yahu, hiç haberim yoktu." En sık duyduğumuz cümleydi. Sokak fotoğrafçısının vitrini fotoğrafının çekildiğinden haberi olmayanların gülümsemeleriyle doluydu. Mualla teyze de onlardan biriydi. Sokaktaki evlerin geçmişinden bahsetmeyi alışkanlık hâline getirmişti. Hikâye anlatmayı çok sevdiğinden olsa gerek, birini yakaladığında peşini kolay kolay bırakmazdı. Bazen onun kendini bu kadar kaptırdığını görenler dayanamaz ve laf atarlardı.

"Bitmez hikâyelerin sokaklısı!"

"Akşam oldu, devamı yarın!"

"Biz bittik, hikâyelerin bitmedi be kadın!"

Liste uzayıp giderdi.

Bir de Vefa abla vardı. O çok başkaydı. Kendimi ona yakın hissederdim. Kaldırımda yan yana oturduğumuzda geçirdiği güzel çocukluk anılarından bahsederdi. Şaka yapmaya bayılırdı. Kahkahalarımız sokakta yankılanırken gözlerimizden yaş gelirdi. Bizi gülerken görenler de dâhil olurdu sohbetimize. İlgilendiği bahçelerden topladığı meyveleri ikram etmeyi alışkanlık edinmişti. Herkes bilirdi onu. Kolay bir hayatı olmadığından bahsedenler olurdu. Bodrum katında, tek bir odada hayatına devam ediyordu. Penceresinin önünden başlayarak evini çevreleyen bitkilerine hayranlık duyuyordum. Sütleğen otunu çok seviyordu. En çok onlara rastlıyorduk. En büyük hayali, bahçesinden ağaçların taştığı evinin olmasıydı. Elma, kiraz, dut... Yeşillikten anlardı, elini topraktan çıkarmazdı. O yüzden bahçeyle ilgili işlerde komşular hep ona danışırdı. Üzgün olduğu ya da mutluluktan ne yapacağını bilemediği zamanlarda sarılma isteği gelirdi ona. Yaslanacak omuz arardı ya da mutluluğunu paylaşacağı kimseleri...

Çatefayton'da, birlikte eğlenebilmek kadar üzülebilmek de önemliydi. Vefa ablanın hep söylediği gibi:

"Dert dinlenmezse kalbe çöker."

Sokağımızda nerede yüzü asık birini görsem mutlaka yanında onu teselli eden başkası olurdu. Şipşak teselli servisiydi bu. Çabuk fark edilirdi. Konuşma sona erdiğinde şarkılar başlardı. Bir, iki, üç, dört... Saniyeler içinde sesler çoğalırdı. Bir şarkıya eşlik ettiğimizde başlıyordu birlikte olabilmenin verdiği o güzel his. Kulaktan kulağa cümle taşıma oyunu oynarken girdiğimiz gülme krizleriyle son bulurdu. Bir terlik ayaktan fırladığında ona eşi eşlik ediyordu. Bu yazılı olmayan bir kuraldı. Her Çatefaytonlu bunu bilirdi. Havaya fırlatılan ve sonrasında patır patır yere düşen terlikler bir cümbüşe dönüşürdü. Bazen kafamıza, sırtımıza, kolumuza ya da bacağımıza denk geldiği oluyordu. Her şey renkliydi ve bizdendi. Sokağın teyzeleri, yürüyenleri gözleriyle süzerdi. Ayağında ayakkabı yerine terlik olanları gördüklerinde heyecanla seslenirlerdi:

"Ne iyi ettiniz de geldiniz."

Sanki akrabalarını görmüş gibi olurlardı. Rahatlığına düşkün insanların birbirbirini karşılama şekliydi bu. Onların dışında sokaktakilerin cümleleri bitmezdi.

"Dert giremez bu sokağa..." diyene, öteki neşeyle eklerdi:

"Girdiğine pişman olur!"

"Eğlenmeyeceksek ne işimiz var bu sokakta!" cümlesi ağızdan ağıza dolaşırdı.

"Acelesi olan girmesin sokağa, canım!"

Bazı akşamlar sokağın girişine ve çıkışına tabela konurdu. Görenleri güldürdüğü kesindi.

"Yavaşlayın. Karşınıza dans edenler çıkabilir."

Çatefayton'un şarkısı vardı:

"Hayat güzel...
La la la la
Çiçekler hep böyle
Bu yerde
Birlikteyiz yine işte
Kalbimizle
La la la la..."

Sıcak yaz günlerinde, pencereden içeri doluşan tatlı rüzgâr esintisiyle uyuyakalmayı çok severdim. Bazen böyle anlarda sokak çalgıcılarının eğlenesi tutardı. Bir müzik yeterdi diğerlerinin de dâhil olmasına. Evlerinden sokağa koşanlar, ellerinde-

ki poşetleri yere fırlatanlar, tezgâhını bırakanlar, yediği simidin kalanını yanındakine tutturup fırlayanlar...

"Canım ben çok yedim. Sen devam et."

Herkesin yerini bildiği bir korodaymışçasına başlardı cümbüş. Her yeni gün kutlamaydı. Ertesi sabaha öncekinden daha enerjik başlamak âdetimizdi.

Sabah birbirine "Günaydın!" diye seslenenlerin neşesini, yeni pişirdiği keki ikram edenleri, ceplerini şeker dolduranları, dükkânının önünü temizlemeden güne başlamayanları, çekmeli ipe çamaşır sarkıtanları gördükçe ne güzel bir sokakta yaşadığımı düşünürdüm. Arnavut kaldırımda çıplak ayakla koşturduğumda zamanın nasıl geçtiğini anlamazdım. Neyse ki gölgesinde soluklandığım salkım söğüt vardı: Yaşlıydı, saçları yerleri süpürürdü. Bazen mutlu olduğunu bazense üzüldüğünü düşünürdüm. Mutluysa salınırdı, üzgünse toparlardı saçtıklarını... Sokağın tam ortasına dikilivermişti. İkiye ayırdığı yoldan geçenlere yön seçme hakkı tanıyan bir duruşu vardı.

Akşamları sarkıtılan fenerlerin altına kurulan masalarda kendimize yer bulmak zordu. Herkes evinden sokak minderini getirirdi. Semaverden çaylar içilir; taze börekler, çörekler, kekler ikram edilirdi. Sokak çalgıcılarının işlerini bitirip dönmelerini beklerdik. Yorgun olurlardı ama bizleri kıramazlardı. Hepimiz iyice ter döktükten sonra eğlenmeye ara verir ve sıramızı ustalara devrederdik. Bu, yetişkinlerden yeni hareketler öğrenmemiz için fırsattı. Bazen öyle figürleri yakalardık ki okulda havamız olurdu. Teneffüs aralarında karşılıklı dans ederdik. Çevremizi saran diğer arkadaşlarımız bizi alkışlardı. Dönem sonu dans gösterileri yaklaştığında keyfimizden geçilmezdi. Gruplara ayrılırdık.

Bir Çatefaytonlu, Hıdırellez'in önemini bilirdi. O gün geldiğinde içimiz kıpır kıpır olurdu. Haftalar öncesinden hazırlıklar başlardı. Yıl boyu üzerimize çöktüğüne inandığımız uyuşukluğu ya da az biraz biriken kederimizi atabilmek için ateşler yakılır ve danslar edilirdi. O özel güne mutlaka gül ağaçlarının kokusu eşlik ederdi. Başka semtlerden akın akın insanlar gelir ve saatlerce eğlencelerimize tanık olurlardı. O zaman oturduğum sokağın

biricik insanlarıyla gurur duyardım. Başkalarının dikkatini çekebilmek zor olsa gerekti. Daha çok neşelenirdim böyle durumlarda. Yerli yersiz gülerdim. Tanıyanlar alışkındı. Ama dışarıdan gören, "Bu çocuk neye gülüyor?" diye düşünebilirdi.

Bilene denk gelirse cevabını mutlaka alırdı:

"Hayta işte!"

Bana Hayta derlerdi.

Sokağın Hayta'sı.

Oysa bilirdim olmadığımı ya... Kimseye ses edemezdim.